

Ändring i förordningen om InvestEU

Finansdepartementet

Dokumentbeteckning

COM(2025) 84

Celexnummer 52025PC0084

Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Regulations (EU) 2015/1017, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695 and (EU) 2021/1153 as regards increasing the efficiency of the EU guarantee under Regulation (EU) 2021/523 and simplifying reporting requirements

Tidigare faktapromemorior i ärendet: 2017/18:FPM159

Sammanfattning

Europeiska kommissionen presenterade den 26 februari 2025 ett förslag om ändringar i InvestEU-förordningen¹ samt följdändringar i tre andra förordningar². InvestEU-förordningen reglerar det s.k. InvestEU-programmet som infördes den 24 mars 2021 för att samla flera centralt förvaltade finansiella instrument tillsammans med en EU-budgetgaranti i en enhetlig struktur. De föreslagna ändringarna syftar till att förenkla rapporteringen och göra det lättare att använda flera investeringsprogram för att därigenom frigöra investeringsmöjligheter.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/523 av den 24 mars 2021 om inrättande av InvestEU-programmet och om ändring av förordning (EU) 2015/1017.

² EFSI-förordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/1017 av den 25 juni 2015 om Europeiska fonden för strategiska investeringar, Europeiska centrumet för investeringsrådgivning och portalen för investeringsprojekt på europeisk nivå samt om ändring av förordningarna (EU) nr 1291/2013 och (EU) nr 1316/2013 – Europeiska fonden för strategiska investeringar), CEF-förordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1153 av den 7 juli 2021 om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1316/2013 och (EU) nr 283/2014) och Horizon Europe-förordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/695 av den 28 april 2021 om inrättande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation, om fastställande av dess regler för deltagande och spridning och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1290/2013 och (EU) nr 1291/2013).

Om de föreslagna ändringarna antas bedömer kommissionen att 50 miljarder euro i ytterligare offentliga och privat investeringar kommer kunna finansieras fram till 2027. De administrativa kostnaderna bedöms kunna minska med 350 miljoner euro fram till 2027.

Regeringen välkomnar förslaget på ett övergripande plan. Regeringen är positiv till att minska regelbördan, särskilt för små och medelstora företag. Regeringens principiella hållning är att oanvända medel bör återgå till EU-budgeten. Inom ramen för en bredare förenklingsagenda och för att möjliggöra att mer privat kapital kan användas för investeringar genom InvestEU, bör ett avsteg från den principen kunna accepteras i just detta fall.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

På EU-nivå har frågan om bättre lagstiftning och förenkling fått allt större plats. Den 29 januari 2025 presenterade EU-kommissionen ett meddelande om en konkurrenskraftskompass för EU, som lägger fram en plan för hur EU:s konkurrenskraft ska stärkas. Regelbördan utmålas som en bromskloss mot EU:s konkurrenskraft och kommissionen utlovar ett ambitiöst arbete för att råda bot på detta. Samtidigt som kommissionens arbetsprogram för 2025 presenterades den 12 februari 2025 lade kommissionen fram ett meddelande om genomförande och förenkling. I det presenterar kommissionen kommande initiativ, bl.a. omnibuspaket om förenkling av EU-lagstiftning inom ett antal prioriterade områden. Den 26 februari 2025 presenterade kommissionen de två första omnibuspaketen, varav det ena syftar till att göra det lättare att använda olika investeringsprogram, inklusive InvestEU, för att därigenom frigöra ytterligare investeringsmöjligheter.

1.2 Förslagets innehåll

1.2.1 Ökning av garantibeloppet från EU-budgeten

Kommissionen föreslår att EU-garantin som tillhandahålls genom InvestEU-programmet ska utökas med 2,5 miljarder euro till ca 29 miljarder euro (28 652 310 073 kronor) i löpande priser under nuvarande finansieringsperiod

fram till 2027. Det ökade garantibeloppet väntas möjliggöra 25 miljarder euro i ytterligare privata och offentliga investeringar.

1.2.2 Förbättrade möjligheter att kombinera InvestEU med äldre instrument

Kommissionen föreslår att det ska bli lättare att kombinera InvestEU-garantin med tillgängliga garantier i de äldre instrumenten Europeiska fonden för strategiska investeringar (EFSD), Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF) och EU-finansiering för innovatörer (InnovFin) som förvaltas av EIB-gruppen (Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfonden). Därigenom skapas ett extra utrymme för finansiering från EIB-gruppen, vilket väntas leda till 25 miljarder euro i ytterligare privata och offentliga investeringar.

1.2.3 Möjlighet för medlemsstater att bidra till ett nytt finansiellt instrument

Kommissionen föreslår att ett nytt finansieringsinstrument inom InvestEU-programmets medlemsstatskomponent³ skapas som medlemsstater på frivillig basis kan bidra till. Medlemsstaternas bidrag kommer att föras över till de genomförande parterna⁴ i stället för att användas som avsättning för garantin, som bara betalas ut vid en eventuell förlust. Det möjliggör för de genomförande parterna att i sin tur tillhandahålla finansiering av produkter i annan valuta än euro.

1.2.4 Förenklingar av rapportering

Kommissionen föreslår förenklingar när det gäller frekvensen och innehållet i viss rapportering till kommissionen. Det kommer minska den administrativa bördan för de genomförande parterna, finansiella intermediärer (t.ex. banker eller fonder) och slutmottagare, särskilt för små och medelstora företag. Det väntas leda till kostnadsbesparingar på 350 miljoner euro.

³ Medlemsstatskomponent är en del av InvestEU-programmet som ger medlemsstaterna möjlighet att frivilligt komplettera EU-garantin med nationella medel eller medel från sammanhållningspolitiken eller Faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF) för att stödja nationella prioriteringar och projekt.

⁴ Genomförande parter inom InvestEU är de finansiella institutioner som ansvarar för att genomföra InvestEU-programmet och använder EU-garantin för att stödja olika projekt. Den huvudsakliga genomförande parten är EIB-gruppen. Andra genomförande parter är nationella utvecklingsbanker och internationella finansiella institutioner.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget har endast indirekt effekt på svenska regler. Centralt förvaltade finansiella instrument regleras av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

För att täcka potentiella förluster eller risker inom InvestEU-programmet måste 40 procent av garantibeloppet avsättas i EU-budgeten. Kommissionens förslag att öka EU-garantin i InvestEU-programmet med 2,5 miljarder euro skulle kräva en avsättning på 1 miljard euro. Denna avsättning föreslås komma från överskott och återflöden från äldre finansiella instrument inom EU-budgeten, som väntas uppgå till över 2 miljarder euro under perioden 2025–2027. Detta innebär att intäkter till EU-budgeten om 1 miljard euro antingen försenas eller – om garantin skulle infrias – uteblir. Om man antar att intäkterna skulle utebli helt och medlemsstaterna ska kompensera för detta genom den BNI-baserade avgiften skulle det för Sveriges del innebära en kostnad på omkring 34,6 miljoner euro (1 000 *0,0346), dvs. för närvarande ca 400 miljoner kronor.

Förslaget om att kombinera InvestEU med äldre instrument gör det möjligt att använda EU-medel från äldre finansiella instrument från EU-budgeten för garantier inom InvestEU. Även här handlar budgeteffekten om försenade eller uteblivna intäkter. Det framgår dock inte av förslaget exakt hur stora belopp det rör sig om.

Inga extra budgetmedel begärs för personal- eller administrativa kostnader, eventuella kostnader hanteras inom befintliga ramar.

Kommissionen anger i sin konsekvensanalys att ingen ytterligare konsekvensbedömning har gjorts eftersom ändringsförslaget rör ett befintligt instrument med samma riskdelningsstruktur som tidigare. Kommissionen anger att förslaget bygger på de konsekvensbedömningar som gjordes i samband med det ursprungliga förslaget om inrättande av InvestEU-programmet, dvs. om fördelarna med ett budgetgarantiinstrument i stället för flera. Förslaget bygger även på den interimsvärdering av InvestEU-programmet som presenterades av kommissionen i september 2024. Interimsvärderingens slutsats var bl.a. att InvestEU-programmet är ett budgeteffektivt instrument men att det fanns behov av ytterligare garantikapacitet och förenklingar av rapporteringen.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar förslaget på ett övergripande plan.

Regelförenkling är en central del i konkurrenskraftsarbetet. Regeringen välkomnar därför kommissionens ökade fokus på bättre lagstiftning, förenkling och implementering samt att kommissionen nu går från ord till handling och lägger fram konkreta förenklingsförslag inom ramen för s.k. omnibuspaket. Ett centralt ingångsvärde för förhandlingsarbetet om dessa är att regeringen vill se verkliga förenklingar.

Bättre lagstiftning, mindre regelbörda och mer harmoniserade regler, som även motverkar fragmentering på den inre marknaden, förbättrar förutsättningarna för en starkare tillväxt och är fortsatt högt prioriterat av regeringen. Fokus för regelförenklingsarbetet bör vara de sammantagna regelbördorna och de mest verkningsfulla åtgärderna.

Regeringen anser att det är positivt med initiativ för att möjliggöra att mer privat kapital kan användas för investeringar genom att nyttja InvestEU. Regeringens principiella hållning är att oanvända medel bör återgå till EU-budgeten. Inom ramen för en bredare förenklingsagenda och för att möjliggöra att mer privat kapital kan användas för investeringar inom InvestEU bör dock ett avsteg från den principen kunna accepteras i just detta fall. Avsteget får inte bli prejudicerande för nästa fleråriga budgetram, där principen ska vara att oanvända medel återgår till EU-budgeten.

Avsättningen i EU-budgeten för att täcka upp för potentiella förluster och risker bör vara tillräckligt hög för att hantera riskprofilen inom InvestEU på den tidshorisont som avses. Slutligen är det viktigt förordningens bestämmelser inte innebär att offentliga medel tränger undan privat kapital.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Andra medlemsstaters ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas, förutom kommissionens, ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Regeringen avser inte att skicka meddelandet på remiss.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden för förslaget att ändra InvestEU-förordningen anges vara densamma som vid antagandet av förordningen (artikel 173 och artikel 175 tredje stycket i EUF-fördraget).

Ändringarna av de andra förordningarna är på samma sätt baserade på deras ursprungliga rättsliga grund (artiklarna 172, 173, artikel 175 tredje stycket och artikel 182(1) för EFSI-förordningen; artiklarna 172 och 194 för CEF-förordningen; och artiklarna 173(3), 182(1), 183 och 188 andra stycket för Horizon Europe-förordningen.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Kommissionen anser att lagstiftningsförslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Avseende subsidiaritetsprincipen anser kommissionen att ändringarna som föreslås leder till effektivare användning av EU-stöd än vad som skulle uppnås inom investeringsprogrammen i enskilda medlemsstater. Genom att finansiera projekt som ökar konkurrenskraften blir den inre marknaden mer attraktiv för investerare och riskerna kan spridas bättre över olika sektorer och geografiska områden. Genom den frivilliga medlemsstatskomponenten får medlemsstater tillgång till välutvecklade finansiella produkter för sina budgetmedel samtidigt som de drar nytta av finansiering från privat sektor.

Avseende proportionalitetsprincipen anser kommissionen att ändringarna förstärker InvestEU-programmets mål att stimulera innovativa investeringar i hela EU som svarar mot EU:s prioriteringar. Programmet är utformat för att komplettera medlemsstaternas investeringar, inte ersätta dessa.

Regeringens delar kommissionens bedömning att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

3.3 Fortsatt behandling av ärendet

Förhandlingen har påbörjats i en särskilt inrättad rådsarbetsgrupp och möten har hållits regelbundet sedan den 28 februari 2025 enligt en mötestakt om två möten i veckan. Det har aviserats att förhandlingen kommer att fortsätta i samma takt framöver. Ansvariga utskott i Europaparlamentet är utskottet för ekonomi och valutafrågor och budgetutskottet. Tidplanen är ännu inte känd.

3.4 Fackuttryck och termer